

“ANKARA KATLİAMI” SORUŞTURMASINI ELEŞTİRİYORUZ!

10 Ekim 2015 tarihinde, KESK, DİSK, TTB, TMMOB çağrısı ile çok sayıda demokratik kitle örgütü, HDP, EMEP gibi birçok siyasi parti ve yurttaşın katılımı ile yapılması planlanan “Emek, Demokrasi ve Barış Mitingi”nde yaşanan katliama ilişkin yürütülen soruşturmaya yönelik tespit ve değerlendirmelerimizi sunuyoruz. Bilindiği gibi, 10 Ekim 2015 tarihinde yaşadığımız katliam öncesinde de Türkiye’de Kürt, sosyalist ve demokratik muhalefetin gerçekleştirdiği kitlesel eylemlerde bombalamaya bağlı saldırular gerçekleştirılmıştır. Yaşanan katliamların sorumlularının tespiti yargı önüne çıkarılması bu suçların soruşturulmasının etkin takibi ile imkanlı olduğundan ve bu bombalamaya eylemlerinin bir kısmının birbiriyle bağlantılı olabileceğine dair ihtimal nedeni ile olay öncesine dair 05 Haziran 2015 Diyarbakır ve 20 Temmuz 2015 Suruç Katliamları hakkındaki tespitlerimize de bu raporun kapsamıyla sınırlı olarak burada yer verilmektedir.

I. 10 Ekim 2015 Ankara Katliamına Doğru Adım Adım

1. 05 Haziran 2015 tarihinde, genel seçim öncesi HDP’nin Diyarbakır’da gerçekleştirdiği seçim mitinginde iki ayrı bomba patlatılmış ve patlamada 5 kişi yaşamını yitirmiştir, 400’ün üzerinde insan yaralanmıştır. Patlamalarda, metal bilyeyle güçlendirilmiş TNT tipi bombaların kullanıldığı ilk yapılan değerlendirmede yer almıştır. 10 Haziran 2015 tarihi itibarıyla soruşturma hakkında Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından kısıtlılık kararı talep edilmiş ve Suhûl Ceza Hakimliği tarafından kısıtlılık kararı verilmiştir. Soruşturmanın gizliliğini ihlal nedeniyle bir muhabir ve birden çok kamu görevlisi hakkında soruşturma başlatıldığı basında yer almıştır. Soruşturmanın Terörle Mücadele ve İstihbarat Şube Müdürlüğü tarafından yürütüldüğü öğrenilmiştir. Diyarbakır’da gerçekleştirilen bombalı saldırıyla ilişkin Orhan Gönder isimli Adiyaman’daki İslam Çay Ocağında örgütlenen IŞİD bağlantılı olduğu ifade edilen bir kişi tutuklanmıştır. Bunun dışında, hakikate ilişkin herhangi bir bilgi kamuoyuyla paylaşılmamıştır.

2. 20 Temmuz 2015 tarihinde, Kobane’ye yardım götürmek üzere yola çıkan çoğunluğu sosyalist gençlik dernekleri üyesi olan DKÖ ve siyasi partilerden temsilciler Suruç’ta basın açıklaması yaptığı sırada 34 kişinin yaşamını yitirdiği, 100’ün üzerinde insanın yaralandığı bombalı intihar saldırısı gerçekleştirılmıştır. Suruç Kaymakamlığı tarafından yapılan ilk

açıklamada intihar bombacısının kadın olduğu bilgisi yer almış ancak DNA eşleştirme sonucunda bombacının Abdurrahman Alagöz olduğu bilgisi kamuoyuyla paylaşılmıştır. Abdurrahman Alagöz'ün Adiyaman'daki İslam Çay Ocağında örgütlenen IŞİD bağlantılı olduğu, Diyarbakır Patlamasının faili olarak tespit edilen Orhan Gönder ile birlikte aynı dönemde IŞİD'e katıldığı iddiaları basında yer almıştır. Ayrıca Abdurrahman Alagöz'ün babasının Suruç Katliamından 2 ay önce oğulları Yunus Emre Alagöz ve Abdurrahman Alagöz hakkında kayıp oldukları ve IŞİD'e katıldıklarına yönelik Emniyet makamlarına bildirimde bulunduğu bilgilerine de yer verilmiştir. Suruç Katliamı soruşturmasına ilişkin Şanlıurfa 2. Sulh Ceza Hakimliğince 22 Temmuz 2015 tarihinde kısıtlama kararı verilmiştir. Yine Suruç Sulh Ceza Mahkemesince 22 Temmuz 2015 tarihinde verilen yayın yasağı Şanlıurfa 2. Sulh Ceza Mahkemesince kaldırılmış olsa da 23 Temmuz 2015 tarihinde yeniden yayın yasağı koyulmuştur. Bunun dışında, hakikate ilişkin herhangi bir bilgi kamuoyuyla paylaşılmamıştır.

3. Ankara'da 10 Ekim 2015 tarihinde gerçekleştirilen katliamdan önce, faillerin kimliklerinin bilindiği basında yer almıştır. Suruç Katliamı faillerinden Abdurrahman Alagöz'ün kardeşi olduğu ifade edilen Yunus Emre Alagöz ile Diyarbakır ve Suruç Katliamlarının örgütleyicisi konumunda olduğu ifade edilen Mahmut Gazi Dündar'ın kardeşi olan Ömer Deniz Dündar'ın isimleri telaffuz edilmiştir. Diğer katliamlarla ilişkileri nedeniyle de haklarında istihbari bilgi olduğu anlaşılan intihar bomba eylemini gerçekleştiren kişilerin de arasında bulunduğu 16 kişilik bir listenin 10 Ekim Katliamından 3 gün önce Ankara Emniyetine ihbar edildiği de ciddi iddialar arasındadır. Aynı zamanda Başbakan da olayın faillerine ilişkin yaptığı ilk açıklamada “canlı bombaların kimlik ve bağlantılarına ulaştıklarını, canlı bomba eylemi gerçekleştirebilecek kişilere ilişkin ellişinde liste bulunduğuunu ancak eylem gerçekleşmedikçe müdahale edemediklerini” açıklamıştır.

Suriye savaşından bu yana Türkiye'nin cihatçı örgütleri destekleme politikasının mevcut olduğu aşikardır. Türkiye'den IŞİD de dahil olmak üzere bu örgütlerle katılımların devletin istihbarat bilgisi dışında olduğu düşünülemez. “Deklare edilmemiş işbirliği” Ankara Katliamı sorumlularını uzakta aramamayı gerektirmektedir. Kaldı ki katliam öncesinde, sırasında ve daha sonrasında yaşananlar, elde edilen kayıt ve bilgiler diğer katliamlar ile birlikte ele alındığında organizasyonel bir bütüne açıkça işaret etmektedir.

Bugün itibariyle bilinenlerden intihar bombacılarının takibi, aralarındaki ilişki ağı, emniyet birimlerince en az bir kez haklarında işlem yapılması ve bilgilerinin kamu makamları ve istihbarat örgütlerinin elinde ve denetiminde olması, ailelerin ısrarla yaptıkları başvuruların sonuçsuz kalması, yurtdışında dahi takip edildikleri vs. olgular en bilinen ifade ile artık her vatandaşın bildiği gerçekten.

II. 10 EKİM 2015 BARIŞ ÇAĞRISINA KARŞILIK VERİLEN KATLİAM CEVABI “ANKARA KATLİAMI”

4. Eylem çağrıları KESK (Kamu Emekçileri Sendikaları Konfederasyonu), DİSK (Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu), TTB (Türk Tabipleri Birliği) ve TMMOB (Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği) tarafından 22 Eylül 2015 tarihli başvuru ile 10 Ekim 2015 Cumartesi tarihi 08.30- 16.00 saatleri arasında Ankara Tren Garından toplanarak Sıhhiye Meydanında “Savaşa İnat, Barış Hemen Şimdi, Barış Emek ve Demokrasi” adı altında toplantı yürüyüşü düzenleme istemi belirtilen kurumlar tarafından oluşan tertip komitesi aracılığıyla Ankara Valiliği İl Emniyet Müdürlüğü’ne bildirilmiştir. Bu kapsamında Valilik tarafından, 01 Ekim 2015 tarih ve 15491-2015 sayılı yazı ile “*10.10.2015 tarihinde Ankara Tren Garında toplanılarak Talatpaşa Bulvari, Opera Meydanı ile Atatürk Bulvarlarını takiben Sıhhiye Meydanına kadar yürümek suretiyle burada “Savaşa İnat Barış Hemen Şimdi, Barış Emek ve Demokrasi”* adlı toplantı ve gösteri yürüyüşünün 12.00 – 16.30 saatleri arasında düzenlenmesine 05 Ekim 2015 tarihinde olur verilmiştir. Burada dikkat edilmesi gereken husus bildirime esas saat 08.30 olmasına rağmen “Valilik Olur Yazısının” toplantı ve gösteri yürüyüşü için saat 12.00’dan itibaren organizasyonel sorumluluk alacağını beyan etmiş olmasıdır.

Toplantı ve gösteri yürüyüşlerinin herhangi bir müdahale olmaksızın gerçekleştirilmesini saglama yükümlülüğü devletlerin üzerine düşmekteyse de Türkiye’de basın açıklamaları da dahil olmak üzere kolluk kuvvetlerinin bu tür gösteri ve toplantılarla hukuka açıkça aykırı şekilde güç kullandığı aşikardır. Dolayısıyla herhangi bir muhalif etkinliğin devletin engeli ve baskısıyla karşılaşması temel norm olduğu üzere, güvenlik tedbiri almak konusunda neden imtina edildiğinin açıklanması da zorunludur. Nitekim herkes yaralanma, dövülme, keyfi yakalama ya da tutuklamaya maruz kalma, işkenceye uğrama, öldürülme ya da zorla kaybedilme korkusu olmadan protesto özgürlüğüne sahiptir. Ancak 10 Ekim 2015 Ankara

Barış Mitingi öncesi, 05 Haziran 2015 Diyarbakır Katliamı ve 20 Temmuz 2015 Suruç Katliamı gerçekleştirilmiştir. Kolluk kuvvetlerince asgari güvenlik tedbirlerinin alınmadığı benzer kitlesel eylemlerde daha yakın tarihlerde bombalı saldırıların gerçekleşmiş olması, devletin ağır ihmalinin ötesinde doğrudan faillığını gündeme getirmektedir.

5. Göstericiler mitinge katılım için Gar önünde kortejler oluşturarak yürüyüşe başladıkten hemen sonra saat 10.04 sularında Gar Meydanında toplanma noktasındaki caddenin üzerinde birbiri ile yaklaşık 50-60 metre mesafede, aynı hat üzerinde saniyelik aralıklarla etki alanı yaklaşık 1000 kişilik kitleyi doğrudan fiziksel olarak etkileyebilecek büyülükte iki ayrı, bombalı intihar eylemi gerçekleştirilmiştir.

Patlamalar sonucunda bugün tarihi itibariyle 100 gösterici hayatını kaybetmiştir. Yüzlercesi de ağır olmak üzere çok sayıda insan yaralanmıştır. Savcılıkça sadece Ankara'daki hastanelerden toplanan verilere göre 455 kişi yaralanmaya bağlı olarak tedavi görmüştür. Ancak gerek yakınlarının ağır yaralanma ve ölümleri sebebiyle daha iyi durumdaki yaralıların hastane ve sağlık kurumlarına başvurmaması gerekse de hemen fark edilmeyen ve önemsenmeyen ancak saatler sonra ortaya çıkan sağlık sorunları ve yaralanmalarla ilgili başka illerdeki sağlık kurumlarına yapılan başvuru ve şikayetlerle birlikte bu sayının (yaralı sayısı) 700ü aşkın olduğu tahmin edilmektedir.

6. Patlamalar gerçekleşikten sonra ulaşılan görgü tanıklıkları, mobese görüntü kayıtları, amatör kamera çekimleri patlamaların gerçekleştirildiği hat üzerinde, olay anında hiçbir kolluk kuvvetinin bulunmadığını göstermektedir; bugüne gelindiğinde de olaya bağlı hiçbir kolluk kuvvetinin yaralanma yahut ölümünün kaydedilmediği bilinmektedir. Olay yerinde patlamalar sonrasında yaşamını yitirenlere ve yaralananlara TTB ve SES üyesi sağlık emekçileri tarafından ilk tıbbi müdahaleler gerçekleştirilmek istenmiştir. Az sayıda ambulansın olay yerine yaklaşık 40 dakika içerisinde ulaştığı ve çoğunlukla özel araçlarla hastane sevklerinin sağlandığı kaydedilmiştir. Siren seslerinin duyulmasına rağmen alana ambulansların girememesi tüm görüntü kayıtlarında mevcuttur. Öte yandan, patlamalara bağlı olarak dehşete düşen göstericilerin dağıtık şekilde etrafa yayıldığı düşünüldüğünde, ilk görgü tanıklıkları ile belirtilen ve daha sonra elde edilen görüntü kayıtları ile doğrulandığı şekilde, dehşete uğrayan kitle, çevrede bulunan kolluk kuvvetleri tarafından hali hazırda kaos içindeki

olay yerine doğru sürülmüştür¹. 10.25 sıralarında, olay yerine iki zıt taraftan açılan Sıhhiye ve Yenimahalle yönlerinden gelen çevik kuvvet ekipleri gaz tüfeği kullanmak suretiyle halen ağır yaralıların olduğu ve yaralılara müdahale edilmeye çalışılan alanda göz yaşartıcı kimyasal kullanmıştır. Bunun gibi, Ulus yönünde bulunan çevik kuvvet ekiplerinin alandan çıkış ve alana girişleri engellemek üzere oluşturduğu güvenlik duvarındaki arbede sonucu yere düşerek dağılan çevik kuvvet personeline ait göz yaşartıcı kimyasal mühimmatı alana dağılmıştır. Yaralı taşıyan ambulans/özel araçların bu mühimmatın üzerinden geçmesi ile mühimmat patlayarak alanda kontrol edilemez göz yaşartıcı kimyasal açığamasına yol açmıştır. 10:30 sularında patlamanın gerçekleştiği alana “06 A 2085” ve “06 A 2087” plakalı kolluğa ait 2 adet “akrep” tipi aracın girmiş olduğu kamera kayıtlarına yansımıstır. Bunun gibi kayıtlarda İtfaiye aracının yanında yer alan daha sonra 11.00’e doğru ambulanslarla yan yana görülen TOMA 5’in sürekli olay yerinde hareket halinde olması, delil bütünlüğünün ortadan kalkması dahil alandaki gerilimin yükselmesinden başka bir amaca hizmet etmemiştir. TOMA 1 ve TOMA 21 araçlarının önündeki ıslaklık dar menzil içinde de olsa olay yerine su sıkıldığını göstermektedir.

Olay yerinden uzaklaşmaya çalışan kitleye yol boyunca çevik kuvvet tarafından cop kullanılarak müdahale edildiği ve kask ile vurulduğu görülmüştür. Yine, yaralılara müdahale etmek üzere olay yerine girmeye çalışan sağlık çalışanlarına kolluk kuvvetleri tarafından izin verilmediği de tanık anlatımları ile aktarılmıştır.

7. Patlamanın hemen ardından Sıhhiye yönünde köprü altında bekletildiği anlaşılan itfaiye araçlarının olay yerine girdiği ancak ne amaçla olay yerine girdiğinin anlaşılamadığı, bunun olay yerindeki kaos ortamını artırmaktan ve olay yerine ait delilleri bozmak, delillere zarar vermek kastından başkaca bir anlam ifade etmediği düşünülmektedir. Yani sıra, Arena Spor Salonu önünde içinde herhangi bir personel bulunmayan itfaiye aracının yol üzerinde bırakıldığı, bu suretle yaralı taşimanın engellenmek üzere bu itfaiye aracının konuşlandırıldığı görügü tanıklıkları ile belirlenmiştir.

8. Patlama alanına ambulanstan önce çevik kuvvet müdahalesi; olay yerinde yeterli sayıda ambulans bulunmaması ve yaralılara ilk müdahalelerin gönüllü sağlık emekçileri tarafından

¹ Görgü tanıklıkları, çevik kuvvet polisi tarafından kitleye yönelik “süpürün bunları” ifadelerinin kullanıldığını açıklamaktadır.

gerçekleştirilmesinin dahi önlenmesine bağlı olarak olayın vahameti dramatik bir şekilde artmıştır. Olay yerine yeni ambulansların girişi ve sağlık ekiplerinin organizasyonu polis müdahalesi ile dikkat çekici biçimde kısıtlanmıştır. Özellikle, Talatpaşa Bulvarı'ndan Gar'a doğru gelen yol üzerinde TOMA ve polis barikatı kurulmuş olması ile olay yerine giremeyen ve hasta sevkiyatı gerçekleştiremeyen ambulansların beklemek zorunda kaldığı görülmüştür. Aynı zamanda, olay yeri sağlık organizasyonunda görevli Ulusal Medikal Kurtarma Ekipleri (UMKE) ve UMKE'ye ait araçların da hiçbir hizmet ve sorumluluk taşımadığı tespit edilmiştir.

III. Katliam Sonrası Soruşturma(ma)

9. Patlamalar sonrasında olay yerinde yaşamını yitirenlere, yaralananlara ilişkin kolluk kuvvetleri tarafından gösterilen yaklaşım yukarıda belirtildiği şekilde iken, adli mercilerin olay sonrası müdahaleyi de çok ağır olmakla birçok eksikliği beraberinde getirmiştir. Bombalama eyleminin soruşturulması derhal, tarafsız ve etkili nitelikte olmak zorundadır. Ancak, olay yeri koruma altına alınmamış, olay yeri inceleme ekipleri ve savcılar olay yerine derhal intikal etmemiştir. Patlamaların gerçekleşmesinden yaklaşık 1.5 saat sonra Olay Yeri İnceleme ekipleri geldiğinde, henüz Savcı gelmediği için işlemelere başlanmamıştır. Patlamanın gerçekleşmesinden 2.5 saat sonra Başsavcı vekili olay yerine gelerek, başka savcıların görevlendirileceğini ifade etmiş, nihayetinde sadece 2 Savcı olay yeri incelemesinde hazır bulunmuştur.

10. Olay yeri inceleme işlemleri başlatıldığında delillerin kaybolmasının önlenmesi, derinlemesine soruşturma yürütülmesinin güvence altına alınması amacıyla hazır bulunmak isteyen avukatlar olay yerinden uzaklaştırılmış ve sadece sınırlı sayıda avukatın hazır bulunmasına izin verilmiştir.

11. Bu durum, güvenlik önlemlerinin sadece avukatlar ve yaşamını yitirenler/yaralananlarının yakınları aleyhine alındığını göstermektedir. Olay yeri incelemesinde delillerin toplanmasının ötesinde, cenazelerin tahliyesine odaklanan ekipler tarafından, geniş menzilli sonuçları olan patlamada olay yeri inceleme alanı dar tutulmuş, kimliklendirme için zorunlu doku örnekleri, eşya ve suçun aydınlatılması için gereken fiziksel deliller inceleme dışı bırakılmıştır. Olay yeri incelemektedeki özensizlik, patlamanın ertesi günü olay yerinde tespit edilen organ parçaları

ve dokularla ortaya çıkmıştır. Yine bu büyülükteki bir saldırının gerçekleştiği fiziksel mekan ve ölü-yaralı sayısının niceliği bakımından olay yeri inceleme ekibinin personel, teknik malzeme, uzman eksiği de etkin soruşturma olmayacağı açısından dikkate değerdir.

12. Delillerin güvenliği sağlanmamıştır; olay yerinin bozulmasını önleyici tedbirler alınmadığı gibi, olay yerine zarar veren davranışlar devlet görevlileri tarafından sergilenmiştir. Olay yerinde birçok insanın ve özellikle kamu görevlisinin delillerin üzerine basarak gezdiği gözlemlenmiştir. Cenaze araçlarının da benzer şekilde olay yerindeki delillerin üzerinden geçerek, cenazelere yaklaşarak hareket ettikleri görülmüştür. İçişleri, Sağlık ve Adalet Bakanları ise çok sayıda polis ile birlikte olay yerine gelmiş ve olay yeri inceleme ekiplerinin yanına gitmeye çalışmıştır. Ancak Bakanlar, göstericilerin yoğun tepkisi üzerine olay yerinden hızla uzaklaşmıştır. Refakat eden avukatların bile olay yerinde bulunmaları zorlukla sağlanırken, üç bakanın çok sayıda polisle birlikte, insan parçaları/ dokularına, delillere dikkat etmeden özensizce olay yerine girmeleri dikkat çekicidir.

13. Olay yeri inceleme çalışmaları sonucunda, Ankara Garı önünde bulunan caddenin ön tarafındaki patlamada yaşamını yitiren 41 kişinin cenazesesi ile aynı cadde üzerinde arka taraftaki patlama sonucu yaşamını yitiren 28 kişinin cenazesesi olmak üzere, toplam 69 cenaze Adli Tıp morgu ve Gazi Üniversitesi Hastanesi'ne kaldırılmıştır. Cenazelerden üçünün sadece bacaklıdan oluşan uzuv parçaları olduğu belirtilmiştir. Öte taraftan, olay yeri incelemesi devam ederken, bizzat Cumhuriyet Başsavcısı tarafından hastanelerde çok sayıda kişinin durumunun ağır olduğu ve yaralılardan 17'sinin hastaneye kaldırılırken yolda veya hastaneye vardıktan hemen sonra yaşamını yitirdiği bildirilmiştir.

14. Olay yerinde hazır bulunan Savcılarla, ölü muayene ve otopsi işlemlerinin avukatların huzurunda gerçekleştirilmesi doğrultusundaki talep bildirilmiştir. Savcının “avukatların dışarıya bilgi verdiği” iddiasından bahisle “sizi gözaltına alırız” şeklindeki tehditvari ifadesi soruşturma işlemlerinin henüz başında adli mercilerin nasıl bir tutum sergileyeceğini ortaya koymuştur. Nitekim aşağıda ayrıntılarına yer verileceği üzere katliama maruz kalandan şüpheli yaratmaya dönük bir yaklaşım her türlü soruşturma işlemine daha en başından damgasını vurmuştur. Bunun gibi olay yeri inceleme çalışması sürerken Tren Garı'nın Sıhhiye yönünde çevik kuvvet görevlileri tarafından halkın tahrik edildiği, özellikle bazı kolluk kuvveti tarafından cenazelere saygısızlık edildiği, delillerin üzerine istemli olarak basıldığı ve

küfredildiği öğrenilmiştir. Tespit için alanda bulunan avukatlar polisler tarafından darp edilmiştir. Bunun gibi, olay yeri incelemesi devam ederken çevik kuvvet ekipleri ile yakınlarını kaybedenler arasında çıkan gerilim çevik kuvvet tarafından havaya ateş açılmak suretiyle tırmadırılmıştır.

15. Olay yeri inceleme çalışması sürerken, eş zamanlı olarak Gazi Üniversitesi Hastanesine ve Adli Tıp Kurumuna götürülen cenazeler için ölü muayene işlemleri başlatılmıştır. Bu aşamada ifade etmek gereklidir ki, olay yeri inceleme işlemleri devam ederken hazırda bulunan adli tıp uzmanı sayısı; ölü muayene işlemleri ve otopsinin bütünselliginin sağlanması, ölüm mekanizmasının açıklanması, ölüm nedeninin belirlenmesi amaçlarıyla birlikte değerlendirilmek zorunda olduğundan nicel olarak yetersizdir. Nitekim, olay yeri inceleme işlemi olarak tarif edilen işlem, büyük ölçüde cenazelerin alandan tahliyesine odaklandığından, bombalama eylemi ile sınırlandırılmış bir yaklaşım da zorunlu olarak ortaya çıkmıştır. Ölü muayene işlemleri, sadece cenaze kaldırma işlemi ile sınırlı olan olay yeri inceleme henüz bitmişken başlamış, tüm belirleyenleriyle olay yeri tümüyle eş zamanlı incelenmeden, patlama sonrasıyla ilişkili olarak kolluk kuvvetlerinin müdahale, müdahale araçlarının değerlendirilmesi eksik kalmıştır. Bu aynı zamanda soruşturmadaki travmatik yaralanmaların değerlendirilmesi açısından da ciddi bir eksiklik doğuracaktır. Bu eksiklik beraberinde göz yaşartıcı kimyasal kullanımının ve gaz fişegi çarpmasının ölümlerdeki ve yaralanmalardaki etkisi değerlendirme dışı bırakılma tehlikesini barındırmaktadır.

Ölü muayene işlemleri, bunları gerçekleştiren ekiplere göre farklılık göstermektedir. Ölü muayenesi esnasında parmak izi alma işlemlerinin bütün muayenelerde gerçekleştirilip gerçekleştirilmediği bilinmemektedir. Yanı sıra muayene sonrası adli emanete alınan materyal listesine ölü muayene tutanaklarında yer verilmemiştir.

Klasik otopsi gerçekleştirilmek üzere Adli Tıp Kurumu Ankara Grup Başkanlığına gönderilen cenazelerden alınan örnekler ve halen devam eden incelemelere dair tüm bilgi taleplerimiz sonuçsuz kalmıştır. Yine, kişilerin üzerinden çıkan bilye ve metal parçaları dışında elbise ve sair eşya açısından talep edilen incelemeler konusunda da bilgimiz bulunmamaktadır. Yukarıda anılan sadece bomba mekanizmasının çözümlenmesine odaklı yaklaşımın kaçınılmaz olarak tesir edeceği değerlendirildiğinden ölüm sonucuna yol açan nedenlerin tespiti ve faillerin belirlenmesi yönünden eksik soruşturma tehlikesi mevcuttur.

16. 10 Ekim 2015 günü derhal toplanılması talep edilen görüntü kayıtları ve diğer deliller yönünden avukatların talepleri cevapsız bırakılmıştır. Aynı gün Ankara Adliyesine ulaşan avukatlar “Nöbetçi Savcısı” yönlendirilmiş, etkin ve hızlı yürütülmesi gerekecek olan soruşturmanın yürütücüsü olan herhangi bir Savcı bulunamamıştır. Nöbetçi Başsavcısı vekili ile yapılan görüşmede sadece otopsiler ile ilgilenildiği anlaşılmıştır. Olayın vahametine rağmen valilik binasında ise kimsenin bulunmadığı görülmüştür. Bunun gibi izleyen günlerde avukatlar tarafından soruşturmanın güvenliğinin sağlanması, MİT ve diğer istihbari nitelikte görev alanların iştirakinin araştırılması, bu kapsamda bu saldırının örgütlenmesinde kamu görevlilerinin dahlinin araştırılması yönünde delil talep edilmiştir. Henüz Savcılık tarafından bu taleplerin yerine getirilip getirilmediği bilinmemektedir. Bunun gibi aşağıda açıklanacağı üzere dosya üzerinde verilen kısıtlama kararı, bu belgelere mağdur ve vekillerinin erişimine engel olacak niteliktedir. 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunun 153/3 maddesi gereği Yakalanan kişinin veya şüphelinin ifadesini içeren tutanak ile bilirkişi raporları ve adı geçenlerin hazır bulunmaya yetkili oldukları diğer adli işlemlere ilişkin tutanaklar hakkında kısıtlama kararının uygulanamayacağı açık iken yapılan tüm başvurulara rağmen avukatların da hazır bulunduğu olay yeri tespit tutanağı dahil hiçbir bilgi, belge verilmemiştir.

17. Soruşturma, Terörle Mücadele Şube Müdürlüğü (TEM) tarafından yürütülmektedir. Özellikle bu tip kitlesel ve devlet dahli şüphesi olan soruşturmalarda bağımsızlık ve tarafsızlık konusunda kuşku doğurmamak için işlemlerin doğrudan Savcılık ya da bağımsız soruşturmacılar tarafından yerine getirilmesi gerekmektedir. Ancak mağdur yaralıların ifadelerinin dahi kolluk marifetile alınması talimatı verildiği öğrenilmiştir. Bu nedenle yaralıların, bazıları yoğun bakım hastası olmak üzere, ifadelerinin acele, avukatları olmadan alındığı görülmüştür. Bunun gibi kolluk kuvvetlerinin kişilerin beyanlarını almaktan ziyade Devletin sorumluluğu bahis konusu olduğunda bu yöndeki beyanları kapsam dışı bırakmaya çalıştığı doğrultusunda şikayetler alınmıştır. Ayrıca Savcılık huzurunda ifade vereceğini açıkça beyan etmesine rağmen, taburcu olan hastaların telefon vasıtıyla TEM'e çağrıldığı bilgisi de paylaşılmıştır.

Bu aşamada ifade etmek gereklidir ki soruşturma işlemleri, TEM'in PKK-KCK Soruşturmalarını yürüten polislerince yapılmaktadır. Formasyonu Kürtlerden şüpheli yaratmak olan bir ekibin, Kürtlere ve geniş muhalif kesimlere yönelen bombalı bir saldırıyı çözmek açısından nesnel

kriterlere sahip olabileceğinin düşünülmesi mümkün değildir. Savcılık ya da bağımsız soruşturmacılar tarafından yürütülmeyen bu soruşturmadada görülen TEM'in esas olarak işlem yürütmesi delil zincirinin baştan zedelendiğini ortaya koymaktadır. Diyarbakır ve Suruç Katliamlarında da benzer nitelikte işlem yapıldığı tespit edilmiştir. Bu nedenle özellikle Suruç Katliamı sonrası yaralı olan bazı mağdurların tutuklanmaları şaşırtıcı değildir. Aynı şekilde Ankara Katliamı soruşturmasındaki bu "düşman algısı", katliama ilişkin gözaltına alındığı servis edilen bazı şüpheliler açısından da geçerlidir. Nitekim soruşturmanın başından itibaren Başbakan da dahil olmak üzere "PKK-IŞİD ortaklılığı" algısı yaratılmaya çalışılmıştır. Blog ve gazete yazarlığı yapan HDP milletvekili aday adayının gözaltına alınması gözaltında ifade alma amaçlı işkenceye maruz kaldığını iddia etmesi ve neticeten serbest bırakılması diğer katliam soruşturmalardaki manipulatif eğilimi de ortaya koymaktadır. Sosyalist muhalefete yönelik operasyonların başlatılması da katliamların neden gerçekleştiği sorusuna yanıt niteliğindedir.

18. Savcılık makamında tanıkların tespiti ve ifadelerine başvurma konusunda hiçbir gayret mevcut değildir. Bunun gibi tanıkların korunması ve mağdurların desteklenmesi gibi önlemlere yönelik hiçbir planın olmadığı da açıklıdır. Tanıkların görgüsü sadece "bizzat intihar bombacısının görülp görülmemiği" meselesiyle sınırlı tutulmaktadır. Soruşturmanın kapsamını daraltmaya yönelik bu yaklaşım aynı zamanda yaralılardan elde edilen delil niteliğindeki eşyaların inceleme dışı bırakılması ve teslim edilmek istenen materyallerin kabul edilmemesi ile de anlaşılmaktadır. Bu durum etkin bir soruşturma yürütülmeyeceğini açıkça ortaya koymaktadır.

III. Katliamın Aydınlatılmasını Önleme Aracı Olarak Kısıtlık Kararı: "Soruşturmanın Gizliliği"

19. Faillerin/sorumluların açığa çıkarılmasından çok uzak bir noktada olduğumuz 5 Haziran 2015 Diyarbakır ve 20 Temmuz 2015 Suruç Katliamı soruşturmalarda görülen soruşturma dosyasının kısıtlılığı, 10 Ekim 2015 Ankara Katliamının da tipik özelliği olarak ön plana çıkmaktadır. Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı Anayasal Düzene Karşı İşlenen Suçlar Soruşturma Bürosu tarafından yürütülen bu soruşturmadada, Savcılığın talebi doğrultusunda, Ankara 2. Sulh Ceza Hakimliği tarafından 2015/3985 D. İş sayı ile tarihsiz karar ile soruşturma dosyasının incelenmesi ve dosyadan örnek alınması kısıtlanmıştır. Karar tarihsiz

olmakla birlikte, olay anından, ilk andan bu yana soruşturma dosyasından bilgi alınması ve örnek alınması imkanı bulunmamaktadır. Kısıtlılık kararı olayın başından itibaren fiili olarak uygulanmıştır. Soruşturmanın amacını tehlikeye düşürebilme olasılığı gerekçesi ile, CMK 153/2 maddesi uyarınca şüpheliler müdafilerinin soruşturma dosyasını incelemesi ve dosyadan örnek alma yetkisinin kısıtlanmasına ilişkin kararın, ceza muhakemesinin amacı ve yöntemi bakımından kabul edilmeyecek şekilde yaşamını yitirenler ile yakınları ve yaralananlar ile yakınları olarak yer alan müşteki ve vekillerinin yine genel olarak olayın aydınlatılmasını bekleyen kamuoyu aleyhine uygulandığı düşünülmektedir. Bunun gibi soruşturmadada henüz şüpheli dahi tespit edilmeden şüpheli ve müdafinin inceleme yetkisine yönelik kısıtlama kararı mağdur ve vekillerinin soruşturmadan uzak tutulması iradesini ortaya koymaktadır.

Ankara katliamının kullanılan teknik mekanizma , intihar bombacılarının profilleri, ilişkileri ve kimlikleri, yöneldiği kitlenin politik özelliği gibi verilerle aynı karar vericilerin ortak planlama dahilinde gerçekleştirildiği açık olan Diyarbakır ve Suruç patlamalarının ardılı olduğu kanaatiyle, bu saldırılarda hükümetin, güvenlik ve istihbarat birimlerinin katliamın gerçekleşmesine sebebiyet veren işlem ve eylemleri gerek yapılan açıklamalardaki itiraflar(!) gerekse de faillerle ilgi-ilişki ve bağları tartışılmaya başladığı anda getirilen kısıtlama kararının hukuki bir zorunluluk gereği olmadığı açıklır. Önceki iki örnekte de ne zaman ki kamu görevlilerinin saldırılara doğrudan ve dolaylı müdahaleyi beyan, belge, “içerden dışarıya verilen bilgi” şeklinde yansımaya başladıysa o anda soruşturmayla ilgili kısıtlama kararı verilmektedir.

Diğer yandan kısıtlama kararı “şüphelilerin tespiti” gibi hukuki bir gerekçe ve talebe bağlanmakta ise de Suruç ve Ankara katliamı soruşturmalarda dosyada şüpheli ile ilgili bir işlemin güvenliği ve şüphelilerin tespiti aşamasında ihtiyacın ortaya çıkmadığı tam da dosyanın müşteki ve mağdur tarafından talep edilecek delillerin denetimi bakımından mağdur-müşteki tarafın sağlıklı bilgiye erişimi ve delillerin maddi gerçeklik açısından toplanmasını sağlama ve bu bağlamda delillere etki etmelerinin engeli olduğu da dikkate değerdir.

Nitekim, yine kısıtlılık kararının işletildiği benzer nitelikteki barışçıl bir toplanmanın intihar bombacısı eylemi ile sonuçlandırıldığı Suruç Katliamı soruşturmasına dair Bakan

tarafından yapılan “Suruç Katliamı failini adalete teslim ettik” yönündeki akıl almaz açıklama ile birlikte düşünüldüğünde, ilk soruşturma işlemlerinden müşteki vekillerinin uzak tutulması ile, faillerin/sorumluların gerçekten açığa çıkarılmasının istenmediğine yönelik algı güçlendirmektedir.

20. Mağdur ve vekillerine yönelik kısıtlama Başbakanlığın 10 Ekim 2015 tarihinde aldığı “milli güvenliğe” dayalı, olaya ilişkin geçici yayın yasağı ile birlikte değerlendirildiğinde tüm kamuoyundan da soruşturmanın gizlenmeye çalışıldığı anlaşılmıştır. 14 Ekim 2015 tarihine gelindiğinde ise Savcılık tarafından Basın Kanunu md. 3/2’ye binaen soruşturmayla ilişkin her türlü yayın ile eleştirinin yasaklanmasına yönelik talep Türkiye tarihindeki en kapsamlı ve en gerçek dışı yayın yasağı olma özelliğini korumaktadır. Sınırsız süreli, konusu belirli olmayan ve eleştiri gibi bir alanının yasaklanmasına dahi içeren savcılık talebi Ankara 6. Sulh Ceza Hakimliğince aynen onaylanmış ve eleştiri de dahil olmak üzere soruşturma işlemlerine yayın yasağı getirilmiştir. Ancak yok hükmünde olan bu yayın yasağına birçok basın yayın kuruluşunun halkın haber alma hakkını gözterek tanımadığını açıkladığı gözlenmiştir. Diğer yandan hükümete yakın birçok medya organının yasağa uymadıkları da bu kararın etkisi kendinden menkul yönündür. Yayın yasağı kararının tarafımıza tebliği talebinin dahi kısıtlılık kararı olduğu gereklisiyle soruşturma savcısı tarafından reddine ilişkin savcı tarafından verilen yazılı karar soruşturmanın mağdur-müşteki tarafa yaklaşımını özetlemektedir.

Yayın yasağı kararı ile ilgili açıkladığımız nedenler ile gelen tepkiler ve kararın filen uygulanamaması karşısında savcılık tarafından yasağın kaldırılması talebi mahkemece kabul görüлerek yayın yasağı kaldırılmıştır. Esasen basın yayın organlarına her dakika soruşturma ile ilgili ulaşan bilgiler, kısıtlılık kararı ve yayın yasağı kararının fiili olarak hükümsüz olması dahi yasak ve kısıtlılığın sadece ve sadece müşteki- mağdur taraf aleyhine getirildiğinin açık kanıtıdır.

IV. Sonuç Yerine

21. Soruşturmayla dair yukarıda anılan değerlendirmelerimiz güncellenecektir. Ancak bu aşamada, soruşturmanın güvenliği açısından şu hususların tekrar altını çiziyoruz:

- ❖ Türkiye'nin IŞİD'e verdiği destek teşhis ve teşhir edilmeden, katliamın sorumluluğu hukuken tartışılamaz.

- ❖ Ankara'da gerçekleşen katliam, öncüleriyle birlikte değerlendirilmeden açığa kavuşturulamaz,
- ❖ Olayın faili olduğu yönünde ciddi deliller bulunan İŞİD ve benzeri örgütlenmelerin Türkiye yapılanmaları, devlet içindeki bağlı unsurları, siyasi iradenin bağıının teşhir edileceği demokratik bir zemin olmadan katliamcıların ve bağlantılarının teşhiri için bir zemin olduğu unutulmamalıdır,
- ❖ Soruşturma konusu fiillerin insanlığa karşı işlenen suç kapsamında değerlendirilip ulusal uluslararası soruşturma usul ve takip mekanizmalarının işletilerek ilerlemesi gereklidir,
- ❖ Soruşturma, Savcılık ve bağımsız soruşturmacılar yönetimine alınmadan ilerleyemez. Katliamın siyasi bağlantılarını da araştırabilme iradesi gösterecek etkin- bağımsız bir soruşturma yürütülmelidir. Buna uygun soruşturmacılar belirlenmelidir,
- ❖ Mağdur-müşteki ve yakınları ile avukatlarının bilgi ve belge erişiminin kısıtlanması derhal son verilmelidir. Mağdurlara ve vekillerine yönelik düşman hukuku uygulamasına son verilmelidir.
- ❖ Yaşanan katliamın psikolojik-sosyal travması bu kadar ağır iken devlet yetkililerinin muhalefeti suçlayan manüplatif söylemlerine ve olay özgünlüğünde de Barış mücadeleleri yürütenlere dönük düşmanlaştıran, hedef gösteren ifade ve beyanlarına derhal son vermesi gerekmektedir.

ÖZGÜRLÜKÇÜ HUKUKÇULAR DERNEĞİ